

Účtová třída 9

Podrozvahové účty

Účtová třída 9

– Účtové skupiny

- 91 – Pohledávky a závazky z příslibů úvěrů a půjček
- 92 – Pohledávky a závazky ze záruk
- 93 – Pohledávky a závazky z akreditivů
- 94 – Pohledávky a závazky ze spotových operací
- 95 - Pohledávky a závazky z pevných termínových operací
- 96 – Pohledávky a závazky z opčních operací
- 97 – Pohledávky a závazky ze zástav a závazky z kolaterálu
- 98 - Pohledávky a závazky z hodnot v úschově, správě, uložení a z obhospodařovaných hodnot
- 99 – Uspořádací a evidenční účty

Účtová třída 9

- Podrozvahové účty evidují položky, které nepatří do rozvahy
- Specifikem banky je její **povinnost** účtovat i v podrozvaze, a to závazně **podvojným způsobem v účtových skupinách vymezených** v směrné účtové osnově pro banky a jiné finanční instituce
- Na podrozvahových účtech účtujeme o mimobilančních obchodech banky. Jedná se o budoucí pevné, případně potenciální a vedlejší pohledávky a závazky
- Slouží pro účetní zachycení budoucích (potenciálních) pohledávek a závazků, které v momentě účtování (závěrky) nejsou dosud skutečnými pohledávkami a závazky, ale je nutné s nimi uvažovat pro finanční řízení banky

Účtová třída 9

- Účtuje se zde např. cizí majetek, hodnoty svěřené do úschovy, smlouvy o poskytnutých bankovních zárukách do doby jejich realizace
- V některých případech se účtuje v rozvaze i podrozvaze zároveň

Účtová skupina 91 - Pohledávky a závazky z příslibů úvěrů a půjček

- **Zpravidla vedené účty:**
  - Poskytnuté přísliby úvěrů a zápůjček
  - Přijaté přísliby úvěrů a zápůjček
- Účtování příslibů úvěrů a zápůjček patří ke specifickým bankovního účetnictví, poněvadž jde o typicky bankovní operace spojené s poskytnutím příp. přijetím úvěru
- Evidence příslibů úvěrů a zápůjček je spojena s řízením bankovních aktiv a pasiv, jejich účtování probíhá ale pouze na účtech podrozvahy

Účtová skupina 92 - Pohledávky a závazky ze záruk

- Účtujeme zde o zárukách, ale také o příslibech k zárukám
- Účtujeme zde také o pohledávkách a závazcích ze směnek
- Záruky jsou na uvedených účtech evidovány do jejich realizace nebo přirozeného zániku
- Účtování záruk se omezuje pouze na podrozvahu banky, pokud nedojde k plnění z nich
- Operace zachycené na účtech účtové skupiny 92 jsou podloženy ustanovením směnečného a šekového zákona č. 191/1950 Sb.

Účtová skupina 92 - Pohledávky a závazky ze záruk

- **Zpravidla vedené účty:**

- **Poskytnuté záruky a ručení**

- (poskytnuté, ale dosud neplacené záruky podle občanského zákoníku nebo podle jiných obdobných předpisů)

- **Přijaté záruky a ručení**

- (přijaté, ale dosud nečerpané záruky poskytnuté státem nebo jinými oprávněnými subjekty k zajištění úvěrů poskytnutých bankou – analytické členění zejména na záruky poskytnuté státem a jinými oprávněnými subjekty)

- **Poskytnutá přijetí směnek**

- (směnky, které kryjí přijatý úvěr, dosud nezaplacené, bankou vystavené vlastní směnky nebo dosud nezaplacené a bankou akceptované cizí směnky – banka vystupuje v pozici směnečníka)

Účtová skupina 92 - Pohledávky a závazky ze záruk

– Zpravidla vedené účty:

– **Přijata přijetí směnek**

- (směnky, které kryjí poskytnutý úvěr – banka zde vystupuje v pozici majitele směnky – věřitele)

– **Poskytnuté záruky z převedených směnek**

- (Účtujeme zde o hodnotě poskytnutých záruk z převedených, indosovaných směnek. Položka zůstává na tomto účtu tak dlouho, dokud má kupující nebo kterýkoliv další vlastník směnky právo vymáhat směnečnou částku na účtující subjektu. Na tomto účtu účtuje banka, která převádí – prodává - směnku)

Účtová skupina 92 - Pohledávky a závazky ze záruk

- Zpravidla vedené účty:
  - **Přijaté záruky z převedených směnek**
(přijaté záruky z převedených směnek, účtuje zde banka, která nakupuje směnku, je jejím příjemcem, indosatářem)
  - **Poskytnutá směnečná rukojemství**
(aval – bankou poskytnuté směneční rukojemství - dosud nezaplacených směnek)
  - **Přijatá směnečná rukojemství**
(účtuje se zde o bankou přijatých směnečných rukojemstvích – avalech – u nakoupených směnek – dosud neprodaných nebo nezaplacených)

Bankovní záruka

- Podle NOZ č. 89/2012 Sb.
  1. Finanční záruka vzniká prohlášením výstavce v záruční listině, že uspokojí věřitele podle záruční listiny do výše určité peněžní částky, nesplní-li dlužník věřiteli určitý dluh, anebo splní-li se jiné podmínky určené v záruční listině. Je-li výstavcem banka, zahraniční banka nebo spořitelní a úvěrní družstvo, jedná se o bankovní záruku.
  2. Záruční listina vyžaduje písemnou formu.
- Vystavením bankovní záruky vstupuje ručící banka za svého klienta do závazku a přebírá na sebe riziko, že klient závazek nesplní.
- Bankovní záruka vzniká na základě písemného prohlášení banky a je obvykle vystavována na příkaz klienta banky (příkazce).

Bankovní záruka – přímá

- Průběh bankovní záruky se může lišit podle počtu a způsobu zapojení bank. Nejjednodušší variantou je přímá záruka se zapojením jedné banky.

Účtová skupina 92 - Pohledávky a závazky ze záruk

Příklad:

Klient požádal svou banku o vystavení záruky. Záruka je schválena povolujícím místem.

Poté je podepsána smlouva a vystavena záruční listina. Za několik dnů záruční listina nabývá účinnosti.

a) po skončení platnosti záruky, nebylo potřeba plnit

b) banka během doby trvání záruky zjišťuje, že je pravděpodobné, že ze záruky bude plnit. Poté opravdu dochází k plnění ze záruky.

Účtová skupina 92 - Pohledávky a závazky ze záruk

a) po skončení platnosti záruky, nebylo potřeba plnit

	MD	D
1. Poskytnutí bankovní záruky	921	999
2. Poplatek za poskytnutí bankovní záruky	214	714
3. Zaplacení poplatku klientem	221	214
4. Vyřazení bankovní záruky z podrozvahy	999	921

Účtová skupina 92 - Pohledávky a závazky ze záruk

a) Po skončení platnosti záruky, nebylo potřeba plnit

<u>92 – Poskytnuté záruky</u>				<u>99 – Pomocné účty souvztažné</u>	
1) 100		4) 100		4) 100	1) 100
<u>21 – Ostatní pohledávky za klienty</u>		<u>71 – Výnosy z poplatků a provizí</u>		<u>22 – Běžné účty klientů</u>	
2) 1			2) 1	3) 1	
	3) 1				

Účtová skupina 92 - Pohledávky a závazky ze záruk

b) banka během doby trvání záruky zjišťuje, že je pravděpodobné, že ze záruky bude plnit.
Poté opravdu dochází k plnění ze záruky

	MD	D
1. Poskytnutí bankovní záruky	921	999
2. Poplatek za poskytnutí bankovní záruky	214	714
3. Zaplacení poplatku klientem	221	214
4. Banka zjišťuje, že je pravděpodobné plnění ze záruky – tvorba rezerv	652	541
5. Banka plní ze záruky za klienta	241	122
		131
6. Vyřazení bankovní záruky z podrozvahy	999	921
7. Rozpuštění rezerv do výnosů	541	752
8. Tvorba opravných položek ke klasifikovaným úvěrům	651	245

Účtová skupina 92 - Pohledávky a závazky ze záruk

b) banka během doby trvání záruky zjišťuje, že je pravděpodobné, že ze záruky bude plnit. Poté opravdu dochází k plnění ze záruky

92 – Poskytnuté záruky		99 – Pomocné účty souv.		65 – Tvorba rezerv	
1) 100			1) 100	4) 100	
	6) 100	6) 100			
54 – Rezervy		24 – Sledované a ohrožené pohledávky		13 – Běžné účty u jiných bank	
	4) 100				
7) 100		5) 100			5) 100
75 – Použití rezerv		65 – Tvorba OP		24 – Opravné položky ke klas. úvěrům a ost. pohl.	
	7) 100	8) 20			8) 20

Účtová skupina 93 - Pohledávky a závazky z akreditivů

– Zpravidla vedené účty:

– **Poskytnuté záruky z otevření akreditivů**

– (otevření akreditivu klientům, zůstatek účtu vyjadřuje poskytnuté, ale dosud nečerpané záruky z otevřených akreditivů, účtuje zde banka otevírající akreditiv)

– **Přijaté záruky z otevření akreditivů**

– (účtuje zde banka dodavatele)

– **Poskytnuté záruky z potvrzení akreditivů**

– (účtuje se o poskytnutých potvrzeních záruk z otevření akreditivů, neúčtuje se zde o avizovaných akreditivech, účtuje zde banka potvrzující akreditiv)

– **Přijaté záruky z potvrzení akreditivů**

– (závazky z akreditivů potvrzených ve prospěch banky)

Účtová skupina 93 - Pohledávky a závazky z akreditivů

Dokumentární akreditiv

- Písemný závazek banky zaplatit prodávajícímu stanovenou částku, vystavený na základě instrukcí odběratele.
- Banka částku vyplatí za předpokladu, že jsou jí v určené době předloženy dokumenty předepsané v akreditivu a splněny všechny podmínky akreditivu.
- Jistota prodávajícího, že po splnění podmínek dostane zaplaceno

Dokumentární akreditiv

- Dokumentární akreditiv je platební instrument, který spočívá v písemném závazku banky poskytnout beneficiantovi akreditivem stanovené plnění proti předložení dokumentů odpovídajících podmínkám akreditivu v rámci platnosti akreditivu.
- Využití dokumentárního akreditivu tak umožňuje prodávajícímu (exportérovi) namísto rizika nezaplacení odběratelem podstoupit riziko nezaplacení bankou.
- Z pohledu banky je dokumentární akreditiv závazkovým produktem – banka se zavazuje za svého klienta (importéra) při splnění podmínek akreditivu zaplatit stanovenou částku.
- Kromě potenciálního závazku je tedy s dokumentárním akreditivem spojena potenciální pohledávka za klientem, ke které se váže úvěrové riziko.

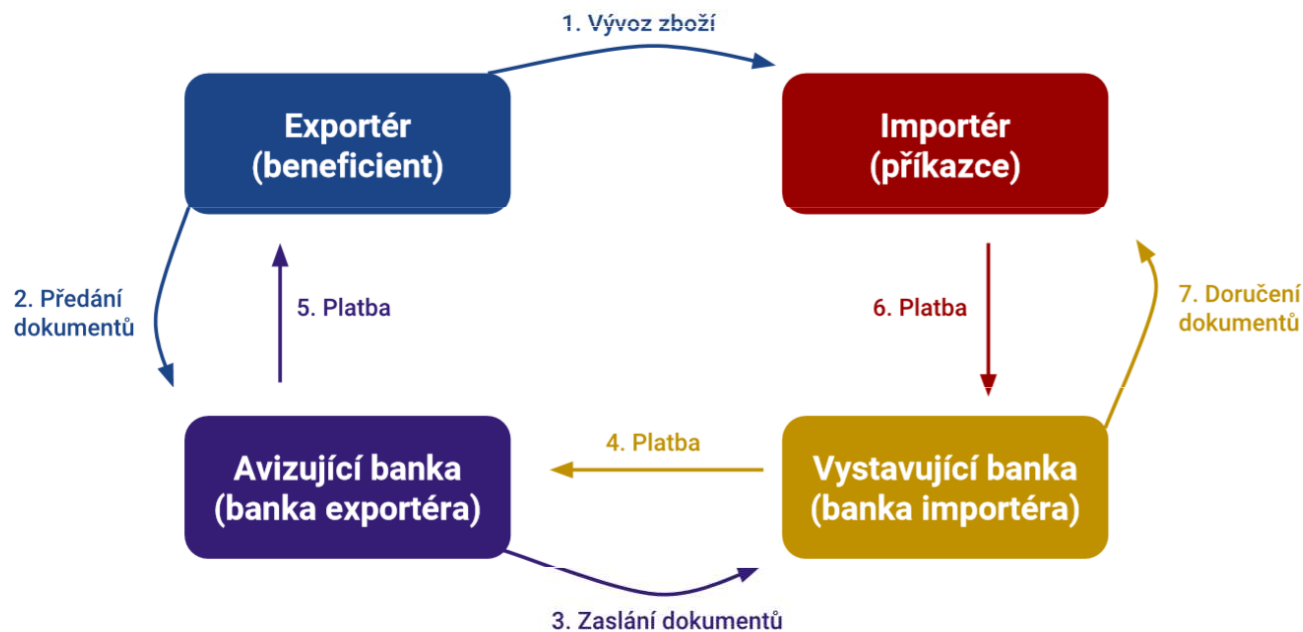
Dokumentární akreditiv

- V dokumentárním akreditivu v mezinárodním platebním styku obvykle vystupují alespoň následující subjekty:
  - **příkazce akreditivu** (kupující, importér),
  - **beneficient akreditivu** (prodávající, exportér),
  - **vystavující banka** (banka příkazce, která vystavuje akreditiv),
  - **avizující banka** (banka beneficianta, která může současně vystupovat v roli jmenované banky nebo potvrzující banky).
    - Avizující banka svému klientovi pouze avizuje, že byl v jeho prospěch otevřen dokumentární akreditiv.
    - Potvrzující banka potvrzením akreditivu vstupuje do samotného závazku, nezávislého na závazku vystavující banky, plnění z akreditivu vyplatit.

Průběh dokumentárního akreditivu

Použití a čerpání dokumentárního akreditivu

Účtová skupina 93 - Pohledávky a závazky z akreditivů

– Příklad:

Vývozce a dovozce uzavřeli kontrakt. Na základě kupní smlouvy požádá dovozce (kupující) svou banku o otevření akreditivu, který bude zajištěn cenným papírem. Vývozce poté odešle zboží a prostřednictvím své banky odešle dokumenty bance otvírající akreditiv (bance dovozce). Tato dokumenty zkontroluje, předá je dovozci, zatíží jeho účet a proplatí akreditiv vývozci.

U banky otvírající akreditiv:

Dokumentární akreditiv je schválen povolujícím místem, ale ještě není otevřen. Poté banka akreditiv otvírá a přijímá CP jako zástavu. Do banky dorazily požadované dokumenty. Následně banka plní z dokumentárního akreditivu převodem z nostro účtu, zúčtuje klientovi poplatek a zatěžuje jeho účet.

Účtová skupina 93 - Pohledávky a závazky z akreditivů

Otevření a průběh dokumentárního akreditivu

1) Otevření dokumentárního akreditivu	931	999
2) Banka přijímá zajištění akreditivu ve formě zástavy CP	999	976
3) Vznik pohledávky vůči klientovi a závazku vůči zahraniční bance	214	139
4) Do banky dorazily požadované dokumenty – námořní nákladní list (konosament) a banka plní proti vydání dokumentů	139	131
5) Zaúčtování poplatku spojeného s dokumentárním akreditivem	214	714
6) Vyrovnání pohledávky z dokumentárního akreditivu z běžného účtu klienta	221	214
7) Odúčtování dokumentárního akreditivu z podrozvahy	999	931
8) Vrácení zastavených CP	976	999

Účtová skupina 93 - Pohledávky a závazky z akreditivů

93 – Poskytnuté záruky
z otevření akreditivů

1) 100	
	7) 100

99 – Pomocné účty
souvztažné

2) 100	1) 100
7) 100	8) 100

21 – Ostatní pohledávky
za klienty

3) 100	
5) 2	6) 102

97 – Přijaté zástavy - CP

8) 100	2) 100
--------	--------

71 – Výnosy z poplatků
a provizí

	5) 2
--	------

13 – Ostatní závazky
vůči jiným bankám

4) 100	3) 100
--------	--------

13 – Běžné účty
u jiných bank

	4) 100
--	--------

22 – Běžné účty klientů

6) 102	
--------	--

Účtová skupina 94 - Pohledávky a závazky ze spotových operací

- Účtuje se zde o pohledávkách a závazcích ze spotových operací s cennými papíry, cizími měnami nebo komoditami v období mezi dnem sjednání obchodu a dnem vypořádání obchodu
- Spotovými operacemi se rozumí operace nákupu a prodeje finančních aktiv s obvyklým termínem dodání – období od uzavření obchodu do jeho vypořádání není delší než 2 dny, případně jiné období v závislosti na zvyklostech trhu
- Účtování na účtech účtové skupiny 94 patří ke specifickým bankovního účetnictví

Účtová skupina 94 - Pohledávky a závazky ze spotových operací

- **Zpravidla vedené účty:**
  - Pohledávky ze spotových operací s úrokovými nástroji
  - Závazky ze spotových operací s úrokovými nástroji
  - Pohledávky ze spotových operací s měnovými nástroji
  - Závazky ze spotových operací s měnovými nástroji
  - Pohledávky ze spotových operací s akciovými nástroji
  - Závazky ze spotových operací s akciovými nástroji
  - Pohledávky ze spotových operací s komoditními nástroji
  - Závazky ze spotových operací s komoditními nástroji

Účtová skupina 95 - Pohledávky a závazky z pevných termínových operací

- Pohledávky a závazky se účtují v hodnotě podkladového nástroje a dále se přeceňují z titulu změn rizikových a bezrizikových úrokových měr, spotových měnových kurzů, změn cen akcií a změn cen komodit
- Účtování v účtové skupině 95 patří ke specifickým účetnictví bank

Účtová skupina 95 - Pohledávky a závazky z pevných termínových operací

- **Zpravidla vedené účty:**
  - Pohledávky z PTO s úrokovými nástroji
  - Závazky z PTO s úrokovými nástroji
  - Pohledávky z PTO s měnovými nástroji
  - Závazky z PTO s měnovými nástroji
  - Pohledávky z PTO s akciovými nástroji
  - Závazky z PTO s akciovými nástroji
  - Pohledávky z PTO s komoditními nástroji
  - Závazky z PTO s komoditními nástroji
  - Pohledávky z PTO s úvěrovými nástroji
  - Závazky z PTO s úvěrovými nástroji

Účtová skupina 96 - Pohledávky a závazky opcí

- Opční operace je smlouva mezi prodejcem a kupujícím o možném nákupu podkladového nástroje nebo jeho prodeji za smluvenou cenu k určitému datu, než tato smlouva uplyne
- Výstavce opce má u nákupní opce povinnost prodat a u prodejní opce povinnost nakoupit podkladový nástroj za pevně určenou (realizační) cenu
- Pohledávky a závazky se účtují v hodnotě podkladového nástroje a dále se přeceňují z titulu změn úrokových měr, spotových měnových kurzů, změn cen akcií a změn cen komodit
- Pohledávky a závazky se evidují v podrozvaze ode dne sjednání obchodu až do jeho vypořádání

Účtová skupina 96 - Pohledávky a závazky opcí

- **Zpravidla vedené účty:**
  - Pohledávky z opcí na úrokové nástroje
  - Závazky z opcí na úrokové nástroje
  - Pohledávky z opcí na měnové nástroje
  - Závazky z opcí na měnové nástroje
  - Pohledávky z opcí na akciové nástroje
  - Závazky z opcí na akciové nástroje
  - Pohledávky z opcí na komoditní nástroje
  - Závazky z opcí na komoditní nástroje
  - Pohledávky z opcí na úvěrové nástroje
  - Závazky z opcí na úvěrové nástroje

Účtová skupina 97 - Pohledávky a závazky ze zástav a závazky z kolaterálu

- Účtuje se zde o poskytnutých a přijatých nemovitých zástavách, cenných papírech a ostatních zástavách a o kolaterálech přijatých v repo obchodech
- Nalezneme zde všechny hodnoty zajišťující bankou poskytnuté i přijaté úvěry
- Při evidenci hodnot zajišťujících úvěr převládají operace spojené s evidencí hodnot, které jsou přijaty jako zástavy
- Banka je eviduje v podrozvaze, poněvadž nejsou součástí jejího majetku a po dobu trvání úvěrového vztahu zůstávají v majetku úvěrového dlužníka

Účtová skupina 97 - Pohledávky a závazky ze zástav a závazky z kolaterálu

- Zpravidla vedené účty:
  - Poskytnuté nemovité zástavy
  - Přijaté nemovité zástavy
  - Poskytnuté peněžní zástavy
  - Přijaté peněžní zástavy
  - Poskytnuté zástavy – cenné papíry
  - Přijaté zástavy – cenné papíry
  - Poskytnuté ostatní zástavy
  - Přijaté ostatní zástavy
  - Přijaté kolaterály – cenné papíry

Účtová skupina 98 - Pohledávky a závazky ze hodnot v úschově, správě, uložení a obhospodařovaných hodnot

- Hodnoty převzaté do úschovy, správy, k uložení a k obhospodařování jsou evidovány pouze v podrozvaze

- Hodnoty předané do úschovy, správy, k uložení a k obhospodařování jsou evidovány zároveň v majetku banky a zároveň v podrozvaze

Účtová skupina 98 - Pohledávky a závazky ze hodnot v úschově, správě, uložení a obhospodařovaných hodnot

- **Zpravidla vedené účty:**
  - Hodnoty předané do úschovy
  - Hodnoty převzaté do úschovy
  - Hodnoty předané do správy
  - Hodnoty převzaté do správy
  - Hodnoty předané k uložení
  - Hodnoty převzaté k uložení
  - Hodnoty předané k obhospodařování
  - Hodnoty převzaté k obhospodařování

Účtová skupina 99 – Uspořádací a evidenční účty

– Zpravidla vedené účty:

- Odepsané pohledávky (které jsou předmětem dalšího sledování, upomínání a vymáhání)
- Zásoba hodnot v evidenci (např. přísně zúčtovatelné tiskopisy, neprodané listinné cenné papíry, neúčtují se zde nakoupené ceniny)
- Jiné hodnoty v evidenci (najatý cizí majetek a ostatní hodnoty, které je nezbytné evidovat v podrozvaze a nejsou předmětem evidence na účtu Zásoba hodnot v evidenci)
- Pomocné souvztažné účty (v případech, kdy nevyplývá souvztažnost s jiným podrozvahovým účtem)